

**ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ – ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ**

ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ Ζ.¹, ΠΑΡΑΔΕΙΣΑΝΟΣ Α.¹, ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ.¹, και ΝΤΕΜΙΡΤΖΗ Δ.¹

¹ Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου – Κορδελιού
e-mail: kpe-thes@otenet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία που ακολουθεί αναφέρεται στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου – Κορδελιού Θεσσαλονίκης. Δίνονται πληροφορίες και στοιχεία που αφορούν στην ίδρυση, στην ταυτότητα και στην λειτουργία του. Ειδική αναφορά γίνεται στην φιλοσοφία και στις αρχές που συγκρότησε η Παιδαγωγική ομάδα του ΚΠΕ για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που προσφέρει το ΚΠΕ σε μαθητές – μαθήτριες της Προσχολικής, της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και της επιμορφωτικής δράσης του ΚΠΕ που αφορά εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, που υλοποιούν προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο σχολείο.

AGGELIDIS Z.¹, PARADEISANOS A.¹, ATHANASIOU X.¹, and DEMIRTZI D.¹

¹ Environmental Education Center of Eleftherio – Kordelio
e-mail: kpe-thes@otenet.gr

ABSTRACT

The presentation refers to the identity of the Environmental Education Center of Eleftherio – Kordelio in Thessaloniki. Information and data concerning the services provided by the center are presented, with special reference to the guiding principles followed in the planning and the realization of its environmental education programmes provided to children of primary, elementary and secondary schools, as well as its environmental education training courses addressed to teachers that implement environmental education programmes at schools.

Λέξεις κλειδιά: Περιβαλλοντική αγωγή, βιώσιμη ανάπτυξη, αειφορία, βιοκλιματικό κτίριο, επιμόρφωση, προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την υπ' αριθμ. Γ2/3219/11-5-1995 απόφαση του ΥΠΕΠΘ ιδρύθηκε και λειτουργεί από τον Ιανουάριο του 1996 το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου – Κορδελιού. Ένα κέντρο αστικού τύπου με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, συνειδητοποίηση, έρευνα και αναζήτηση βιώσιμων προτάσεων και παρεμβάσεων σε περιβαλλοντικά θέματα, κυρίως στο χώρο της εκπαίδευσης, αλλά και στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο.

Από το καλοκαίρι του 2001 στεγάζεται σε ένα σύγχρονο, πρότυπο, βιοκλιματικό και οικολογικό τριώροφο κτίριο με συνολική επιφάνεια 450 τ.μ. και 240 τ.μ. ημιυπόγειο χώρο. Κατασκευάστηκε με καθαρά οικοδομικά υλικά και η βιοκλιματική λειτουργία του βασίζεται στον προσανατολισμό του, το κέλυφος με συλλεκτικές επιφάνειες ηλιακής ενέργειας και ενσωματωμένο θερμοκήπιο, στα μικρά ανοίγματα και τους διπλούς υαλοπίνακες και στη στέγη με χλοοτάπητα. Επίσης, στην εσωτερική αρχιτεκτονική διάταξη των χώρων του με σύστημα σωληνώσεων διοχέτευσης θερμού αέρα τη χειμερινή περίοδο και ψυχρή την θερινή, καθώς και δάπεδο με σχιστόλιθο. Το όμορφο και φιλικό, για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, βιοκλιματικό κτίριο καλύπτει σήμερα τα απαιτούμενα φορτία θέρμανσης και δροσίσιμου από τον ήλιο και τον αέρα σε πολύ μεγάλο ποσοστό. Διαθέτει πλήρη υλικοτεχνική υποδομή και σύγχρονο εξοπλισμό, όπως: αίθουσα πολλαπλών χρήσεων χωρητικότητας 100 ατόμων, αίθουσες ανάπτυξης δυναμικής των ομάδων και ομάδων εργασίας, αίθουσα υλοποίησης προγραμμάτων Π.Ε., πλούσια βιβλιοθήκη, αίθουσα υπολογιστών, εργαστήριο, γραφεία, χώρο αρχείου, βοηθητικούς χώρους και μεγάλο αύλιο χώρο, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες εκπλήρωσης των στόχων και υλοποίησης των δράσεών του. Βρίσκεται στο Δήμο Ελευθερίου – Κορδελιού, όμως έχει υπερτοπικό χαρακτήρα και οι δραστηριότητές του εκτείνονται στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και στους όμορους νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας.

Φωτογραφία 1.

2. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Η Παιδαγωγική Ομάδα του ΚΠΕ θεωρεί ως περιβάλλον το πολύπλοκο οικο-κοινωνικό σύστημα που οργανώνεται από βιοφυσικές και κοινωνικές διεργασίες. Αυτό, ως αντικείμενο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προσεγγίζεται ως πραγματικότητα, περιλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα επιτεύγματα και τις επινοήσεις που ενσωματώθηκαν στον κύκλο της ζωής, μετασημάτισαν και συνεχίζουν να μετασηματίζουν τον κόσμο μας. Γίνεται προσπάθεια μέσω των παιδαγωγικών παρεμβάσεων να αναπτυχθεί «περιβαλλοντική παιδεία», να καλλιεργηθεί η

κριτική σκέψη των μαθητών γύρω από τις ανθρώπινες κοινωνικές δράσεις και η κριτική στάση τους απέναντι στον τρόπο οργάνωσης, διεύθυνσης και διοίκησης των ανθρώπινων κοινωνιών, εντός των οποίων αυτές εκδηλώνονται.

Η Π.Ο. αντιμετωπίζει το περιβάλλον ως ενότητα οικολογικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών διαδικασιών και μεθοδολογικά οι παιδαγωγικές παρεμβάσεις γίνονται σε τέσσερα στάδια:

Α. Κατανόηση. Στο πρώτο στάδιο γίνεται προσπάθεια να κατανοηθεί ο χώρος, το περιβάλλον, όπως αυτός γίνεται αντικείμενο παρατήρησης στο πεδίο των καθημερινών εμπειριών των μαθητών (περιγραφική διάσταση).

Β. Ερμηνεία. Στο δεύτερο στάδιο της παιδαγωγικής παρέμβασης συγκροτείται η κριτικά ερμηνευτική διάσταση του «λόγου» των μαθητών.

Γ. Κριτική στάση. Στο τρίτο στάδιο σχεδιάζουμε συνομιλίες γύρω από «το δέον» της κοινωνικής πραγματικότητας, εισάγοντας θέματα αναγκών και αλληλεγγύης ιδιαίτερα για τις επόμενες γενιές.

Δ. Προσδοκίες. Στο τελευταίο στάδιο γίνονται συνομιλίες γύρω από τις επιλογές και τις αποφάσεις που αφορούν την περιβαλλοντική πραγματικότητα και τις δράσεις – πράξεις που μετασχηματίζουν την πραγματικότητα που μοιραζόμαστε με τους άλλους ανθρώπους και οδηγούν στη βιωσιμότητα.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η Π.Ο. του ΚΠΕ σχεδιάζει και υλοποιεί ημερήσια προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για παιδιά της πρώιμης σχολικής ηλικίας και μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Περίπου 2500 μαθητές και 200 συνοδοί εκπαιδευτικοί συμμετέχουν κάθε χρόνο σ' αυτά τα προγράμματα, που σχετίζονται με προβλήματα που βιώνει καθημερινά ο άνθρωπος των σύγχρονων πόλεων, όπως η αστική και βιομηχανική ρύπανση, η άναρχη δόμηση, το κυκλοφοριακό, η διαχείριση απορριμμάτων και αποβλήτων, το νερό, η ενέργεια, οι θεσμοί, αλλά και θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος όπως, διαφήμιση και περιβάλλον, ιαματικές πηγές – λουτρότοποι - ιαματικός τουρισμός ή κάποιο ελεύθερο θέμα επιλογής του σχολείου, μετά από συνεννόηση.

Φωτογραφία 2.

Στην προσπάθειά μας να σχεδιάσουμε νέα προγράμματα Π.Ε., για τα σχολεία που επισκέπτονται το ΚΠΕ, λάβαμε υπ' όψη μας τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σε σχετικό ερωτηματολόγιο. Αξιολογήσαμε απαντήσεις εξήντα έξι (66) εκπαιδευτικών που στη διάρκεια του σχολικού έτους 2002 –2003 συμμετείχαν με τις Περιβαλλοντικές Ομάδες των σχολείων τους στην υλοποίηση προγραμμάτων με θέματα σχετικά με το νερό και τη διαφήμιση. Το ερώτημα στο οποίο καλούνταν να απαντήσουν οι παραπάνω εκπαιδευτικοί ήταν: «σε επόμενη επίσκεψή σας στο ΚΠΕ, προτείνετε κάποιο θέμα προγράμματος Π.Ε. που θα θέλατε να παρακολουθήσετε».

Απ' αυτούς οι 26 ήταν δάσκαλοι και οι 40 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση προτάθηκαν θέματα, όπως: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε ποσοστό 23%, διαχείριση απορριμμάτων και ανακύκλωση επίσης σε ποσοστό 23% και το αστικό περιβάλλον σε συνδυασμό με την ατμοσφαιρική ρύπανση σε ποσοστό 15%. Σε μικρότερα ποσοστά ακολουθούν θέματα όπως: δάσος, υγεία και διατροφή, τοπική ιστορία, ερημοποίηση, θόρυβος – ηχορύπανση, υγρότοποι – βιότοποι.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προτάθηκαν θέματα, όπως: διαχείριση απορριμμάτων – ανακύκλωση – χωματερές σε ποσοστό 25%, ενέργεια και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε ποσοστό 23% και οι βιολογικές καλλιέργειες σε ποσοστό 8%. Ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά θέματα όπως: δάσος, φαινόμενο θερμοκηπίου, ηχορύπανση, σχολικός χώρος, υγρότοποι – βιότοποι, γλωρίδα και πανίδα της πόλης, βιομηχανική ρύπανση, τεχνολογική ρύπανση, ρατσισμός – ξеноφοβία, άρδευση με επεξεργασμένα αστικά λύματα και οι ναοί της πόλης. Το πρώτο θέμα προτάθηκε από ειδικότητες, όπως γεωπόνους, φιλόλογοι και εκπαιδευτικοί του κλάδου ΠΕ4. Στο θέμα της ενέργειας κυριάρχησαν οι ειδικότητες του κλάδου ΠΕ4 και γεωπόνους.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία από το σχολικό έτος 2004 – 2005 η Παιδαγωγική Ομάδα του ΚΠΕ, εκτός των άλλων, προχώρησε στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων Π.Ε. για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με θέματα που σχετίζονται με την ενέργεια και τα απορρίμματα. Μάλιστα το δεύτερο σχετίζεται άμεσα με το τοπικό περιβάλλον της περιοχής όπου βρίσκεται το ΚΠΕ και έχει τίτλο: «Ελευθέριο – Κορδελιό όμορφο και καθαρό. Ευθύνη όλων μας».

Στη διάρκεια του σχολικού έτους 2004 – 2005, μέχρι 31 Μαΐου, επισκέφθηκαν το ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού 80 Περιβαλλοντικές Ομάδες (σύνολο 1849 μαθητών), με 160 συνοδούς εκπαιδευτικούς και υλοποίησαν ένα από τα προγράμματά του. Κατά βαθμίδα εκπαίδευσης οι παραπάνω Π.Ο. κατανέμονται ως εξής: 7 Νηπιαγωγεία, 26 Δημοτικά σχολεία, 27 Γυμνάσια και 20 Λύκεια – ΤΕΕ.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται το θέμα του προγράμματος και ο αριθμός των μαθητών που το παρακολούθησαν, κατά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Πίνακας 1.

Θέμα προγράμματος	Αριθμός μαθητών
Περιβαλλοντικό μονοπάτι σε αστικό περιβάλλον	255
Αειφορική διαχείριση και χρήση του νερού	1019
Διαφήμιση και περιβάλλον	27
Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας	352
Ιαματικές πηγές – Λουτρότοποι – Ιαματικός τουρισμός	129
Ελευθέριο – Κορδελιό όμορφο και καθαρό. Ευθύνη όλων μας	51
Θέμα ελεύθερης επιλογής (πυρηνική ενέργεια)	16
Σύνολο	1849

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται εύκολα φανερό πως τα προγράμματά μας καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών ζητημάτων. Προσεγγίζουν όχι μόνο προβλήματα του άμεσου περιβάλλοντος των μαθητών, αλλά και του ευρύτερου περιφερειακού – εθνικού και πλανητικού περιβάλλοντος. Επίσης, καθημερινά θέματα που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής, την υπερκατανάλωση, την αειφορική διαχείριση και την ανάγκη προστασίας - διατήρησης των φυσικών πόρων, στο πλαίσιο της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Υποστηρίζει τα προγράμματα Π.Ε. των σχολείων των νομών εμβέλειάς του με τα εκπαιδευτικά πακέτα των προγραμμάτων που υλοποιούνται στο Κ.Π.Ε., πιλοτικά προγράμματα που έχουν εκδοθεί γι' αυτό το σκοπό, δανειστική βιβλιοθήκη, οπτικοακουστικό υλικό, αφίσες κ.α. Επίσης συντονίζει περιφερειακά θεματικά δίκτυα με θέμα την αειφορική διαχείριση και χρήση του νερού, τη χρήση και την εξοικονόμηση ενέργειας, τη μέριμνα των ζώων, την τοπική ιστορία και τη βιομηχανική κληρονομιά, τη διαχείριση των απορριμμάτων – ανακύκλωση και το εθνικό δίκτυο με θέμα τον Θερμαλισμό.

4. ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

Σε συνεργασία με τους Υπεύθυνους/ες Π.Ε. των νομών εμβέλειάς του, το Κ.Π.Ε. οργανώνει και πραγματοποιεί ενδοϋπηρεσιακές επιμορφωτικές εκδηλώσεις με τη μορφή τριήμερων - διήμερων σεμιναρίων και ημερίδων, που έχουν κυρίως εργαστηριακή μορφή για την άμεση εμπλοκή των επιμορφούμενων σ' αυτές. Κάθε χρόνο αρκετές εκατοντάδες εκπαιδευτικών, ακόμη και της πρώιμης σχολικής ηλικίας, συμμετέχουν στα τρία επίπεδα αυτών των επιμορφωτικών δραστηριοτήτων (αρχάριοι, προχωρημένοι, πολύ προχωρημένοι) και αυτή η ανταπόκρισή τους αποτελεί ένδειξη για την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης της δράσης του προς αυτή την κατεύθυνση. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε σχολεία αποτελεί δράση προτεραιότητας για το Κ.Π.Ε. Ελευθερίου – Κορδελιού. Η Παιδαγωγική Ομάδα ακολουθεί τις εξής αρχές προκειμένου να οργανώσει τις επιμορφωτικές δράσεις του.

Α. Για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση κάθε επιμορφωτικής δράσης συγκροτεί μία ομάδα εργασίας. Στη εκάστοτε ομάδα ανάλογα με την βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία απευθύνεται, συμμετέχουν εκτός από την Π.Ο. του κέντρου, οι υπεύθυνοι Π.Ε. των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, Σχολικοί σύμβουλοι και εκπαιδευτικοί με εμπειρία στην Π.Ε. στην αντίστοιχη βαθμίδα εκπαίδευσης.

Β. Ως αναπόσπαστο μέρος της επιμορφωτικής διαδικασίας, η Π.Ο. του Κ.Π.Ε. θεωρεί αναγκαία την πραγματοποίηση έρευνας κατά τη διάρκεια κάθε εκπαιδευτικού σεμιναρίου. Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων κάθε φορά της επιτρέπει να διαπιστώνει τις επιθυμίες, ανάγκες, απαιτήσεις των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών σχετικά με την παρεχόμενη επιμόρφωση. Με αυτό τον τρόπο συγκροτούμε έναν μηχανισμό αξιολόγησης του εκάστοτε σεμιναρίου που μας επιτρέπει να προετοιμάσουμε καλύτερα τις μελλοντικές επιμορφωτικές δραστηριότητες του Κ.Π.Ε.

Στην κατεύθυνση αυτή, την περίοδο Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2004, πραγματοποιήθηκαν 4 τριήμερα επιμορφωτικά σεμινάρια τα οποία παρακολούθησαν 253 εκπαιδευτικοί. Τρία εισαγωγικής επιμόρφωσης, ένα για την Προσχολική Εκπαίδευση, ένα για την Πρωτοβάθμια και ένα για την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Επίσης ένα κοινό για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση σεμινάριο – εργαστήριο 2^{ου} επιπέδου, για εκπαιδευτικούς με πλούσια εμπειρία από την εμπλοκή τους με την Π.Ε.

Από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια των σεμιναρίων αυτών προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα.

Όσον αφορά τη διαδικασία της επιμόρφωσης, ανεξαρτήτως βαθμίδας ή επιπέδου επιμόρφωσης:

- Η επιθυμία ή η ανάγκη των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων για επιμόρφωση στην Π.Ε. είναι μεγάλη.
- Οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να γνωρίσουν και να ανταλλάξουν απόψεις με συναδέλφους.
- Απαιτούν ποιότητα τόσο από το περιεχόμενο όσο και από τη διαδικασία της επιμόρφωσής τους. Ακόμη προσδοκούν φιλική ατμόσφαιρα, σχέσεις συνεννόησης και συνεργασίας και σεβασμό μεταξύ των συμμετεχόντων.
- Δίνουν μεγάλη σημασία στην ομαδική εργασία και την ενεργητική συμμετοχή, στοιχεία που θεωρούν ότι λειτουργούν υποστηρικτικά στην εκπαιδευτική – περιβαλλοντική τους πράξη.

Όσον αφορά το περιεχόμενο της επιμόρφωσης:

- Οι εκπαιδευτικοί της Προσχολικής Ηλικίας επιθυμούν «πολλή πράξη και λίγη θεωρία». Επίσης ενδιαφέρονται να ακούσουν συγκεκριμένα υποδειγματικά προγράμματα Π.Ε. Η γνώση συγκεκριμένων πρακτικών (κουκλοθέατρο, μουσικοκινητική αγωγή, παιχνίδι κ.ά), η ενημέρωση σχετικά με την Π.Ε., αλλά και θέματα σχετικά με τη δομή και την πορεία ενός προγράμματος, πιστεύουν πως θα τους βοηθήσουν και θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά στην εκπαιδευτική – περιβαλλοντική τους πράξη.
- Οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα σεμινάρια εισαγωγικής επιμόρφωσης, στην πλειονότητά τους (61%), επιθυμούν να τροφοδοτηθούν με κάτι νέο (νέες ιδέες, εμπειρίες, εφόδια, γνώσεις, ερεθίσματα) και σε ένα ποσοστό 14%, να βρουν υποστήριξη για την υλοποίηση των προγραμμάτων τους στο σχολείο.

- Οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που διαθέτουν τριετή τουλάχιστον εμπειρία συμμετοχής σε προγράμματα Π.Ε., επιθυμούν περισσότερο να διευρύνουν τις γνώσεις τους και να λάβουν ανατροφοδότηση σε σχέση με τη μεθοδολογία, τα παιδαγωγικά και τις τεχνικές εφαρμογής της Π.Ε. (39%), να ενημερωθούν για νέες διδακτικές προσεγγίσεις (12%) και για τη βιωσιμότητα, την αιεφορία και τη συστημική προσέγγιση (12%).

Όσον αφορά τους λόγους ενασχόλησης των εκπαιδευτικών με προγράμματα Π.Ε.

- Η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών, επιλέγει να ασχοληθεί με προγράμματα Π.Ε. από εκπαιδευτική – παιδαγωγική ανησυχία για κάτι νέο (39%), από περιβαλλοντική ευαισθησία (23%) καθώς και εξαιτίας προηγούμενων θετικών εμπειριών από εμπλοκή τους με την Π.Ε. (16%).

Η διενέργεια της έρευνας αυτής επέτρεψε στην Π.Ο. του Κ.Π.Ε. Ελευθερίου – Κορδελιού την οριοθέτηση βασικών - κατευθυντήριων αρχών που διέπουν την επιμορφωτική του δραστηριότητα. Οι αρχές αυτές που αφορούν τόσο στους παιδαγωγικούς και διδακτικούς όρους όσο και στις συνθήκες της επιμορφωτικής διαδικασίας, συνοψίζονται στα εξής:

- Να αναπτύσσουμε παιδαγωγικές – διδακτικές προσεγγίσεις και διεργασίες ικανές να διευρύνουν και να ανατροφοδοτήσουν με νέες γνώσεις και εμπειρίες το έργο των εκπαιδευτικών (σχετικά με την εφαρμογή της Π.Ε. στο σχολείο).
- Να δομούμε τις διεργασίες της επιμόρφωσης σε πλαίσιο συμμετοχικό, ομαδικό, δημιουργικό.
- Να μεριμνούμε για συνθήκες που να καλλιεργούν ένα επιμορφωτικό κλίμα ευχάριστο και φιλικό.

5. ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Τα τελευταία χρόνια το ΚΠΕ συντονίζει δίκτυα περιφερειακής και εθνικής εμβέλειας. Το περιφερειακό δίκτυο (σχολεία νομών εμβέλειας) έχει τίτλο: «Αειφορική διαχείριση και χρήση του νερού». Ένα από τα αποτελέσματα του δικτύου, εκτός από τα ερωτηματολόγια που διακίνησαν οι μαθητές για να διερευνήσουν τη στάση των συμμαθητών τους και των κατοίκων της περιοχής του σχολείου για το νερό, μπορεί να φανεί στην φωτογραφία που ακολουθεί.

Φωτογραφία 3.

Το εθνικό δίκτυο με θέμα: «Θερμαλισμός – Οικολογία – Πολιτισμός» περιλαμβάνει περίπου σαράντα σχολεία από όλη την Ελλάδα και στο πλαίσιο των δράσεων του γίνονται επιμορφωτικές συναντήσεις και δράσεις όπως μπορεί να φανεί στην επόμενη φωτογραφία.

Η δημοσιοποίηση του έργου του Κ.Π.Ε. γίνεται μέσω της ιστοσελίδας του, με ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, με την έκδοση ημερολογίων με έργα των μαθητών που το επισκέπτονται ή μαθητών από τα σχολεία του Δήμου Ελευθερίου - Κορδελιού, αφίσες, σελιδοδείκτες κ.α.

Συνδέεται με επιστημονικά ιδρύματα και οργανώσεις (κυβερνητικές και μη) σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο με σκοπό την επιστημονική έρευνα, την τεκμηρίωση

αλλά και τη συνεργασία για την παραγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού. Επίσης, προωθεί την έρευνα στο χώρο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, με σκοπό την αειφορία.

Φωτογραφία 4.

Συνεργάζεται με τοπικούς φορείς, όπως: το ΥΠΕΠΘ – ΣΕΠΕΔ Γραφείο Π.Ε., τις Διευθύνσεις Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης των νομών αρμοδιότητας του Κ.Π.Ε., τον Δήμο Ελευθερίου – Κορδελιού και τους τοπικούς συλλόγους, την Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών για την Π.Ε. – Παράρτημα Κεντρικής Μακεδονίας, την 4^η Εφορία Νεότερων Μνημείων, το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων, την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, το Φιλοζωικό Σωματείο «Άργος», τις Βιομηχανίες της περιοχής, την Εταιρεία Ύδρευσης - Αποχέτευσης και το Μουσείο Ύδρευσης Θεσσαλονίκης, τις ΔΕΥΑ Κιλκίς και Κατερίνης, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (τμήματα Παιδαγωγικό και Προσχολικής αγωγής, τους τομείς Γεωγραφίας και Γεωλογίας - Χημείας - Κλιματολογίας – Βιολογίας – Υδραυλικής και Τεχνολογίας Περιβάλλοντος της Πολυτεχνικής Σχολής κ.α.), τα ΑΤΕΙΘ, τον Σύνδεσμο ΟΤΑ Μείζονος Θεσσαλονίκης, τον Σύνδεσμο Ιαματικών Πηγών Ελλάδος κλπ.

Σε διεθνές επίπεδο συνεργάζεται με Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και περιβαλλοντικούς φορείς πολλών Ευρωπαϊκών και όλων των Βαλκανικών χωρών, την Balkan Environmental Association (BENA), την RSPCA, το Πανεπιστήμιο του Durham της Βρετανίας για το πρόγραμμα IMEW, το TICCIH κ.α.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αγγελίδης Ζ., (1993), *Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Art of Text.
2. Ανθόπουλος Κ., Δαγκλής Β., Μπουζάκης Σ., Τσολάκης Χ. (1994), *Μόρφωση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών*. Θεσσαλονίκη: Art of Text.
3. Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Δνση Δ/θμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης, (2004), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και τη Βιωσιμότητα*. Αδημοσίευτη αναφορά.
4. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου – Κορδελιού, (2000). *Εκπαιδευτικά πακέτα με θέμα: «Από τις πόλεις του κόσμου, στην πόλη μας, στη γειτονιά μας», «Βιομηχανία και βιώσιμη ανάπτυξη», «Αειφορική διαχείριση του νερού στην πόλη».*
5. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου – Κορδελιού, (2004). Εκπαιδευτικά πακέτα με θέμα: «Διαφήμιση και Περιβάλλον», «Νερό: Χθες – Σήμερα – Αύριο».
6. Συγκολίτου Ε., (1997), *Περιβαλλοντική Ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
7. Φλογαίτη Ε., (1998), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
8. UNESCO, 8-12 December 1997. *ENVIRONMENT AND SOCIETY: Education and Public Awareness for Sustainability*.
9. Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας, (2004), *Ελληνικός Θερμαλισμός*. Θεσσαλονίκη.